

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
  - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.
- NB2 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.
Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:
- NB
- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
  - b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 74 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:
Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

De Republiek in een tijd van vorsten

1 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Dankzij de Oostzeehandel/de graanhandel door de Sont beschikte de Nederlanden over een uitgebreid handelsnetwerk, wat kon worden ingezet voor de handel in Aziatische producten.

of

Dankzij de vaart op de Oostzee kwam er in de Nederlanden kennis van scheepsbouw/zeevaart / kwamen er ervaren zeelieden die kon/konden worden ingezet voor de scheepsvaart op Azië.

of

Dankzij de Oostzeehandel werd er voldoende materiaal/hout geïmporteerd om de schepen te bouwen die voor de handel op Azië nodig waren.

2 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Uit de gebeurtenissen valt af te leiden dat het Habsburgse bewind aanvankelijk bewondering had voor (de denkbeelden van) Erasmus, maar later de ideeën van Erasmus bestreed / Erasmus zag als wegbereider van de Reformatie 1
- wat kan worden verklaard doordat in 1549 de strijd tussen katholieken en protestanten nog niet uitgekristalliseerd was / het Habsburgse gezag nog probeerde de godsdienstige tegenstellingen te verzoenen 1
- maar dat in 1572 de Opstand was uitgebroken, waarvoor Erasmus door zijn kritiek op het gedrag van geestelijken/de kerk werd gezien als wegbereider 1

3 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Brugge wilde geen centraal opgelegde rechtspraak / zelf de wetgeving bepalen 1
- Brugge was het er niet mee eens dat het rooms-katholicisme de enig toegestane godsdienst was / wilde zelf de godsdienstpolitiek mogen bepalen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Het Plakkaat van Verlatinghe was het document waarin de noordelijke gewesten in 1581 bekendmaakten dat zij hun koning (Filips II) afzwoeren (en zelf de soevereiniteit opeisten) 1
- In de bron stelt Plessis-Mornay dat de hoge adel en/of stadhouder (mensen die uit naam van de vorst besturen) in geval van tirannie eerst moeten proberen de vorst op andere gedachten te brengen / het recht hebben oorlog te voeren tegen die vorst (als die volhardt).
In het Plakkaat van Verlatinghe verklaren gewesten zich onafhankelijk van de (Spaanse) vorst, nadat zij hem al verschillende keren hebben verzocht de strijd in/tegen de Nederlanden te staken 2

5 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Uit de bron blijkt dat volgens de Staten van Brabant de Unie van Utrecht niet werkt omdat elke provincie zijn eigen belangen voor laat gaan (en de beloofde hulp niet geeft).

6 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

4, 1, 3, 5, 6, 2

Opmerking

Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een arminiaan probeert het Rad van Fortuin om te keren waardoor Van Oldenbarnevelt bovenaan en Maurits onderaan komt 1
- De maker geeft het standpunt weer van Maurits / de tegenstanders van Van Oldenbarnevelt 1
- Dit blijkt uit (twee van de volgende argumenten): 2
  - Maurits zit bovenop het Rad van Fortuin. Hiermee wil de maker aangeven dat de overwinning van Maurits (op Van Oldenbarnevelt) het hoogste geluk is.
  - Maurits wordt "Ouwe trouwe geus" genoemd. Hiermee wil de maker duidelijk maken dat Maurits net als de geuzen (in het begin van de Opstand) vecht tegen onderdrukking.
  - Maurits ontvangt uit de hemel de lauwerkrans. Hiermee wil de maker zeggen dat God Maurits steunt.
  - Van Oldenbarnevelt wordt gesteund door arminianen/katholieken/mennisten. Hiermee wil de maker zeggen dat Oldenbarnevelt gesteund wordt door groeperingen die (volgens de gomaristen) het 'ware geloof' bedreigen.
  - De leeuw bewaakt de ketting om te voorkomen dat het rad niet opnieuw omdraait. Hiermee wil de maker zeggen dat het in het belang van de Republiek is dat het rad blijft staan met Van Oldenbarnevelt onderop.

Opmerking

Alleen als aan een element uit de prent een juist argument voor het standpunt wordt ontleend, wordt 1 scorepunt toegekend.

8 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Door het ontbreken van een sterk centraal gezag / de sterk ontwikkelde stedelijke autonomie / het gewestelijk particularisme kon de overheid geen streng vervolgingsbeleid voor de hele Republiek opleggen / konden verschillende steden/gewesten tegen elkaar worden uitgespeeld / konden vervolgd worden gemakkelijk naar een vrijere stad in de Republiek trekken 2
- Deze praktijk nuanceert het beeld van de tolerante Republiek, want in een echt tolerante samenleving dienen andersdenkenden zonder voorwaarden vooraf gerespecteerd te worden / want het lijkt erop dat de bestuurders voor geld hun principes opgeven 1

9 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De Spaanse diplomaat wilde hiermee bereiken dat de Republiek uit angst om Frankrijk als een machtig buurland te krijgen, concessies aan Spanje zou doen in de vredesonderhandelingen.

Vraag	Antwoord	Scores
10	<p>maximumscore 4</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Engeland de Acte van Navigatie (1651) invoerde • Frankrijk importtarieven verhoogde/mercantilistische maatregelen nam • waarmee de overheersende positie van de handelsvloot van de Republiek kon worden bestreden en de eigen scheepvaart/handel/nijverheid werd bevorderd • wat in zowel Engeland als Frankrijk mogelijk werd doordat zij (na een periode van burgeroorlog) zich ontwikkelden tot sterke nationale staten 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
11	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>De Witt vindt dat de macht niet meer bij de Oranjes behoort te liggen (zoals het geval was tijdens het Stadhoudersloze Tijdperk) want (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – De Witt stelt dat niemand door geboorte recht heeft op hoge waardigheden/ambten, dus komt Oranje alleen op grond van zijn afstamming niet in aanmerking voor het stadhouderschap. – De Witt stelt dat regenten volgens oude gebruiken/privileges dé aangewezen leiders zijn, dus niet de prinsen van Oranje. – De Witt stelt dat de hoogste waardigheden alleen op basis van de deugdzzaamheid/prestaties mogen worden vergeven, dus niet aan de Oranjes die hun recht op het stadhouderschap baseren op erfelijkheid. – De Witt zegt dat voor opvolging van vorsten/helden niet mag gelden dat de opvolgers product zijn van hun 'lendenen' (dus de fysieke afstamming), maar van hun zielen (dus de geest waarin zij regeerden), zodat afstamming van de Oranjes/Willem van Oranje dus niet zou mogen meewegen bij toekenning van het stadhouderschap. 	
	<p>per juiste combinatie van verwijzing naar de bron en uitleg</p>	<p>1</p>
12	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>De vrijheid van de Republiek was op de Spanjaarden bevochten onder leiding van de Oranjes / moest verdedigd worden door een Oranje-stadhouder.</p> <p>of</p> <p>Regenten zijn alleen uit op hun eigenbelang/het belang van hun stad/gewest.</p>	
13	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat Cromwell met de Acte van Seclusie wilde voorkomen dat Willem III stadhouder zou worden, wat hem de beschikking zou geven over een sterke militaire macht die hij zou kunnen gebruiken om de monarchie in Engeland (Willem II was gehuwd met de dochter van Karel I) te herstellen.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Lodewijk XIV streefde ernaar om het grondgebied van Frankrijk uit te breiden met de Zuidelijke Nederlanden/tot de Rijn / Frankrijk had een bondgenootschap met de (katholieke) Engelse koning waaruit een nieuwe gecombineerde aanval van Engeland en Frankrijk dreigde. Het was daarom noodzakelijk een sterk landleger te hebben om zich hiertegen te verdedigen 2
- Een te sterke anti-Franse politiek zou kunnen leiden tot een (nieuwe) oorlog met Frankrijk. Dit zou de handel en nijverheid grote schade toebrengen wat vooral Amsterdam zou treffen (dat afhankelijk was van de nijverheid en/of handel) 1
- De uitbreiding van het leger / aansturing op een oorlog met Frankrijk zou hoge kosten met zich meebrengen. Amsterdam zou als rijkste stad in het gewest Holland/de Republiek voor een groot deel van deze kosten op moeten draaien 1

De Verenigde Staten en hun federale overheid, 1865-1965

---

15 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Een verklaring voor deze verandering is, dat tussen 1865 en 1877 noordelijke troepen de terreur tegen zwarten in het Zuiden bestreden (zodat het discrimineren in het geheim plaatsvond). Na het vertrek van die troepen (in 1877) werd deze discriminatie weer openlijk bedreven.

16 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De gebeurtenis in Chicago kon schadelijk zijn voor de AFL, omdat die ertoe bijdroeg dat arbeidersorganisaties werden gezien als gewelddadig / een gevaar voor de openbare orde, waardoor ook de (gematigde) AFL minder kans van slagen had.

17 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Uit het afbeelden van tarieven als monster / als iets dat moet worden bestreden door Uncle Sam, blijkt dat Keppler in deze prent de mening naar voren brengt dat de tarieven moeten worden afgeschaft, waarmee hij zich schaart achter de zuidelijke staten / zich keert tegen de belangen van de noordelijke staten.

Opmerking

Alleen het noemen van de mening van de tekenaar zonder uitleg met de prent levert geen scorepunt op.

Vraag	Antwoord	Scores
18	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is: McKinley ziet in deze toespraak voor de Verenigde Staten een nieuwe taak in het beschaven van de wereld / de Filippino's, wat aansluit bij het verspreiden van de Westerse beschaving over het Amerikaans halfrond volgens het begrip <i>Manifest Destiny</i>.</p>	
19	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – McKinley spreekt tot predikanten, wat de (religieuze) inhoud van zijn speech kan hebben beïnvloed. – McKinley's woorden worden pas in 1903 (twee jaar nadat hij is vermoord) opgetekend door James Rusling, die ze mogelijk gekleurd weergeeft. – McKinley spreekt als politicus tijdens een openbaar optreden, wat zijn weergave van de redenen voor de gebiedsuitbreiding kan hebben beïnvloed. 	
	per juiste reden	1
20	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wilsons beleid op binnenlands terrein was gericht op regulering van het bedrijfsleven (zoals blijkt uit de oprichting van de <i>War Industries Board</i>), waar Harding met zijn leuze tegenoverstelt dat het voor de Amerikaanse overheid normaal zou moeten zijn zich terughoudend op te stellen • Wilsons beleid op buitenlands terrein was gericht op Amerikaanse internationale betrokkenheid (wat bijvoorbeeld blijkt uit zijn ijveren voor de Volkenbond / het Verdrag van Versailles), waar Harding met zijn leuze tegenoverstelt dat het voor Amerika normaler is terug te keren naar een isolationistische buitenlandse politiek 	2 2
21	<p>maximumscore 3</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit de brief komt een strijdbare/zelfbewuste houding naar voren • wat verband houdt met de Eerste Wereldoorlog, omdat de zwarte bevolking een grote bijdrage heeft geleverd aan de oorlogsinspanning, waarvoor zij nu de beloning opeist/erkend wil worden / wat tot een groter zelfbewustzijn heeft geleid 	1 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

bij 1:

- Onderdeel van de New Deal is het verbeteren van de werkgelegenheid / het aan werk helpen van werklozen, wat in arbeidsprojecten voor jonge mannen in het *Civilian Conservation Corps* gebeurt, waar dit affiche toe oproept

2

bij 2:

- Met de New Deal worden de taken van de federale overheid uitgebreid, wat bij een groot deel van de Amerikaanse bevolking op weerstand stuit, die moet worden overwonnen met voorlichtings- en propagandacampagnes, zoals met dit affiche voor het CCC

2

23 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Na de aanval op Pearl Harbor zijn jonge mannen hard nodig in het leger (waardoor de noodzaak van werkverschaffing vervalt, zodat affiches als deze niet meer verspreid worden).

24 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

4, 1, 2, 5, 3, 6

Opmerking

Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

25 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Om een leidende rol te kunnen spelen in de Koude Oorlog hadden de Verenigde Staten op grote schaal wapens nodig, waardoor de belangen van de regering, de legerleiding en de wapenindustrie verstrengeld raakten (het militair-industrieel complex).

Opmerking

Alleen als in het antwoord het begrip Koude Oorlog (of een omschrijving daarvan) is verwerkt, worden scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
26	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> Voorstanders van de Burgerrechtenbeweging kunnen met de reactie van de politie op Martin Luther Kings geweldloze vorm van actievoeren de boodschap overbrengen dat het optreden van de autoriteiten tegen de burgerrechtenbeweging staat voor repressie (waaruit hun morele gelijk blijkt) Tegenstanders van de Burgerrechtenbeweging kunnen met de foto laten zien dat Martin Luther King is opgepakt als een ordeverstoorder en daarmee de boodschap overbrengen dat de Burgerrechtenbeweging een opruiende/criminele/illegale organisatie is 	<p>2</p> <p>2</p>
27	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Uit de herinnering van Coretta King blijkt, dat de hoofdcommissaris zelf de boete betaalde, waaruit blijkt dat hij verwachtte dat de publieke opinie in de Verenigde Staten partij zou kiezen voor Martin Luther King.</p>	
28	<p>maximumscore 2</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> President Johnson wilde met de plannen voor de <i>Great Society</i> de armoede in de Verenigde Staten terugdringen (en daarvoor moest de uitvoerende macht versterkt worden) President Johnson zag een grote rol voor de Verenigde Staten in het Vietnamconflict (en wilde daarvoor de uitvoerende macht versterken) 	<p>1</p> <p>1</p>
29	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Met de containmentpolitiek wilden de Verenigde Staten uitbreiding van het communisme tegengaan. Als uitvloeisel van deze politiek gingen de Verenigde Staten Zuid-Vietnam steunen in de strijd tegen het communistische Noord-Vietnam.</p>	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
 Zend de gegevens uiterlijk op 21 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

- bron 1 W. Verrelst (red.), Historische Units, Het vorstelijk absolutisme, Antwerpen, 1976, pag. 3.
- bron 2 Geoffrey Parker, Van beeldenstorm tot bestand, Bussum 1978, pag. 208.
- bron 3 Atlas van Stolk nr. 1387. zie ook: <http://www.rijksmuseum.nl/collectie/RP-P-OB-77.298/titelprent-van-het-pamflet-iamertiens-oft-aventuersche-berouw-clacht-gedaen-aen-den-ouwe-trouwe-geus-1619>
- bron 4 ontleend aan: Luc Panhuysen, De ware vrijheid, de levens van Johan en Cornelis de Witt, Amsterdam 2005, pag. 150-154 en pag. 198-199.
- bron 5 R.S. West, Satire on Stone, The Political Cartoons of Joseph Keppler, Chicago 1988, pag. 375.
- bron 6 D. Schirmer en S. Roskamm Shalom (ed.), The Philippines Reader, A History of Colonialism, Neocolonialism, Dictatorship and Resistance, Cambridge MA 1987, pag. 22-23.
- bron 7 H. Aptheker (red), The Negro People in the United States, 1910-1932, Secaucus (New Jersey) 1973, pag. 278-279.
- bron 8 E. Carter, Posters for the People, Art of the WPA, Philadelphia 2008, pag. 9.
- bron 9 S. Kismaric, American Politicians, Photographs from 1843-1993, New York 1994, pag. 156.
- bron 10 Scott King, Coretta, My Life with Martin Luther King jr., New York 1970, pag. 172-174.